

UNIwersYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Filozofia przyrody i przyrodoznawstwa

Sylabus zajęć

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Teologia (specjalność kapłańska) Specjalność - Jednostka organizacyjna Wydział Teologiczny Poziom studiów studia jednolite magisterskie Forma studiów studia stacjonarne Profil studiów profil ogólnoakademicki		Cykl dydaktyczny 2024/25 Kod zajęć 12TKAS.51K.10346.24 Języki wykładowe polski Obligatoryjność Obowiązkowy Blok zajęciowy Przedmioty kierunkowe	
Koordynator zajęć	Sławomir Leciejewski		
Prowadzący zajęcia	Sławomir Leciejewski		
Okres Semestr 1	Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia • Wykład: 20, Zaliczenie z oceną		Liczba punktów ECTS 2

Cele kształcenia dla zajęć

Kod	Cel
C1	Przedmiot prezentuje główne zagadnienia filozoficzne dotyczące własności i natury świata materialnego w kontekście osiągnięć nauk przyrodniczych. Uzyskany w ten sposób filozoficzno-przyrodniczy obraz świata stanowi podstawę dla dalszego studium nad jego naturą w perspektywie ustaleń teologicznych i pozwala na zharmonizowanie go z właściwie interpretowanym przekazem biblijnym w ramach teologii stworzenia i teologii objawienia. Strukturę całości zajęć wyznaczają trzy główne obszary tematyczne (przeplatające się w ramach całego wykładu): przyrodoznawstwo; filozofia przyrodoznawstwa; filozofia przyrody. Zagadnienia dotyczące przyrodoznawstwa stanowią podstawę dla prezentacji tematów z zakresu filozofii przyrodoznawstwa i filozofii przyrody zgodnie z przyjętym podstawowym założeniem, że obecnie nie można prawidłowo rozumieć świata materialnego, abstrahując od ustaleń nauk przyrodniczych oraz bez właściwego pojmowania ich statutu epistemiczno-metodologicznego.

Wymagania wstępne

Znajomość fizyki i biologii na poziomie szkoły średniej.

Efekty uczenia się dla zajęć

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Wiedzy - Student/ka:			
W1	zna i rozumie koncepcje filozofii przyrody	TKA_K5_W12, TKA_K5_W19	Test
W2	zna i rozumie relacje filozofii przyrody do fenomenu poznania naukowo-przyrodniczego	TKA_K5_W12, TKA_K5_W19	Test
W3	zna i rozumie filozoficzne problemy związane z kategorią czasu i przestrzeni	TKA_K5_W12, TKA_K5_W19	Test
W4	zna i rozumie filozoficzne problemy związane z kategorią materii	TKA_K5_W12, TKA_K5_W19	Test
W5	zna i rozumie filozoficzne zagadnienia związane z kosmologią naukową	TKA_K5_W12, TKA_K5_W19	Test
W6	zna i rozumie problemy filozofii życia i jego ewolucji	TKA_K5_W12, TKA_K5_W19	Test
Umiejętności - Student/ka:			
U1	potrafi omówić koncepcje filozofii przyrody	TKA_K5_U06	Test
U2	potrafi omówić relacje filozofii przyrody do fenomenu poznania naukowo-przyrodniczego	TKA_K5_U06	Test
U3	potrafi omówić filozoficzne problemy związane z kategorią czasu i przestrzeni	TKA_K5_U06	Test
U4	potrafi omówić filozoficzne problemy związane z kategorią materii	TKA_K5_U06	Test
U5	potrafi omówić filozoficzne zagadnienia związane z kosmologią naukową	TKA_K5_U06	Test
U6	potrafi omówić problemy filozofii życia i jego ewolucji	TKA_K5_U06	Test

Treści programowe dla zajęć

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
1.	Wprowadzenie (koncepty filozofii przyrody, filozofia przyrody a filozofia nauki, filozofia przyrody a metodologia nauk, fenomen nauk przyrodniczych i ich znaczenie dla obrazu świata)	W1, U1	Wykład
2.	Filozofia przyrody i filozofia przyrodoznawstwa a poznanie naukowo-przyrodnicze (metoda nauk przyrodniczych i jej status poznawczy, naturalizm i redukcjonizm nauk przyrodniczych, realizm i antyrealizm w teoriach naukowych)	W2, U2	Wykład
3.	Filozofia czasu i przestrzeni (czas i przestrzeń w historii wiedzy ludzkiej, czas i przestrzeń w szczególnej teorii względności, filozoficzne spory wokół szczególnej teorii względności, problem strzały czasu)	W3, U3	Wykład
4.	Ontologia świata – struktura materii (antyczne i nowożytne pojęcie materii, filozofia mechanicyzmu, podstawowe składniki materii, podstawowe zagadnienia mechaniki kwantowej, filozoficzne interpretacje mechaniki kwantowej, problem przyczynowości w mechanice kwantowej, filozoficzne zagadnienia teorii chaosu deterministycznego)	W4, U4	Wykład
5.	Elementy filozofii kosmologii (podstawy ogólnej teorii względności, wybrane modele kosmologiczne i ich filozoficzna ocena, standardowy model kosmologiczny i jego filozoficzne konsekwencje, filozoficzne kontrowersje wokół początkowej osobliwości, filozofia kosmologii antropicznej)	W5, U5	Wykład
6.	Filozofia życia i jego ewolucji (czym jest życie, spór o naturę życia, pochodzenie życia, przyrodnicza teoria genezy życia, ewolucja życia, historyczne i współczesna teoria ewolucji, filozoficzne spory wokół ewolucjonizmu oraz ekofilozofii)	W6, U6	Wykład

Informacje dodatkowe

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Wykład	Wykład z prezentacją multimedialną wybranych zagadnień, Wykład konwersatoryjny, Wykład problemowy

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Wykład	5,0 – znakomita wiedza i umiejętności określone w efektach kształcenia tego modułu (podczas elektronicznego testu w MS Forms uzyskał/a 30-28 punktów na 30 możliwych do uzyskania) 4,5 – bardzo dobra wiedza i umiejętności określone w efektach kształcenia tego modułu (podczas elektronicznego testu w MS Forms uzyskał/a 27-25 punktów na 30 możliwych do uzyskania) 4,0 – dobra wiedza i umiejętności określone w efektach kształcenia tego modułu (podczas elektronicznego testu w MS Forms uzyskał/a 24-22 punktów na 30 możliwych do uzyskania) 3,5 – zadowalająca wiedza i umiejętności, ale ze znacznymi niedociągnięciami określone w efektach kształcenia tego modułu (podczas elektronicznego testu w MS Forms uzyskał/a 21-19 punktów na 30 możliwych do uzyskania) 3,0 – zadowalająca wiedza i umiejętności, ale z licznymi błędami określone w efektach kształcenia tego modułu (podczas elektronicznego testu w MS Forms uzyskał/a 18-16 punktów na 30 możliwych do uzyskania) 2,0 – niezadowalająca wiedza i umiejętności określone w efektach kształcenia tego modułu (podczas elektronicznego testu w MS Forms uzyskał/a 15-0 punktów na 30 możliwych do uzyskania)

Literatura

Obowiązkowa

1. M. Heller, T. Pabjan, Elementy filozofii przyrody, Copernicus Center Press, Kraków 2014
2. L. Wciórka, Filozofia przyrody, Papieski Wydział Teologiczny, Poznań 1993

Dodatkowa

1. M. Heller, Granice kosmosu i kosmologii, SCHOLAR, Warszawa 2005
2. S. Leciejewski, Filozofia kosmologii antropicznej, Wydawnictwo PTPN, Poznań 2021
3. J. Such, M. Szcześniak, Filozofia nauki, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 1997
4. Pabjan T., Odczytywanie Sensu. Wstęp do filozofii nauki, Copernicus Center Press, Kraków 2023.

Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć
Wykład	20
Czytanie wskazanej literatury	20
Przygotowanie do zaliczenia	20
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 60
Liczba punktów ECTS	ECTS 2

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Efekty uczenia się dla kierunku

Kod	Treść
TKA_K5_U06	Absolwent/ka potrafi integrować wiedzę z różnych dyscyplin z dziedziny nauk humanistycznych oraz stosować ją w nietypowych sytuacjach profesjonalnych
TKA_K5_W12	Absolwent/ka zna i rozumie w pogłębionym stopniu powiązania teologii z innymi dziedzinami nauki, zwłaszcza z naukami humanistycznymi, społecznymi i prawnymi, pozwalające na integrowanie z właściwych ich perspektyw
TKA_K5_W19	Absolwent/ka zna i rozumie w pogłębionym stopniu wybrane koncepcje człowieka i świata, rolę i znaczenie człowieka jako twórcy kultury i uczestnika życia religijnego oraz interakcje pomiędzy wiarą a rozumem